

Adviesaanvraag

Aan: Architectuurraad Edustandaard

CC: Bureau Edustandaard / Kennisnet

Van: Secretaris Edu-K

Datum: 16 april 2020

Onderwerp: Uitwisseling van attributen in de educatieve keten

Aanleiding

In PO, VO en MBO wordt voortgang geboekt bij de implementatie van het ECK iD. Het PO voltooid deze implementatie deze zomer, het VO volgt in de zomer van 2021. Het tijdspad voor het MBO is nog niet duidelijk. Na de voltooiing van de implementatie van het ECK iD in een onderwijssector start de fase van dataminimalisatie. In die fase wordt het aantal attributen dat tussen digitale onderwijsmiddelen wordt uitgewisseld teruggebracht tot dat wat is vastgelegd in het attributenbeleid van Edu-K. Daarin zien ketenpartijen over het algemeen geen problemen, met één uitzondering: het terugbrengen van de achternaam tot alleen de eerste letter daarvan. Een groot aantal partijen heeft dit onderdeel van de dataminimalisatie van begin af aan als problematisch ervaren, omdat men problemen in de dagelijkse praktijk van het onderwijs verwacht. In de afgelopen jaren is hiervoor nog geen oplossing bedacht, waarop Edu-K heeft besloten om de implementatie van dit onderdeel van het attributenbeleid tot uiterlijk 1 augustus 2022 uit te stellen. Daarmee wordt tijd gecreëerd voor het vinden en implementeren van een structurele oplossing. Met deze adviesaanvraag hopen we dat de Architectuurraad Edustandaard een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een architectuurontwerp op basis waarvan technische oplossingen kunnen worden ontwikkeld waarmee het gewenste attributenbeleid kan worden doorgevoerd, zonder dat de dagelijkse praktijk, van het onderwijs daar hinder van ondervindt.

Achtergrond

Leraren moeten hun leerlingen kunnen herkennen bij het gebruiken van digitaal leermateriaal. Ook leerlingen moeten zichzelf herkennen als ze digitaal leermateriaal gebruiken. Daarom is alleen het hebben van een ECK iD niet voldoende; leveranciers hebben meer gegevens nodig om hun producten bruikbaar te maken in de klas. Scholen maken steeds vaker gebruik van de dashboards om de vorderingen van hun leerlingen te volgen en om inzicht te krijgen in hun resultaten. Een dashboard met daarin een lijst ECK iD's met daarachter de leerresultaten is voor een leraar onwerkbaar. Een dashboard geordend naar de voornaam van de leerling is wel goed werkbaar. Echter, het komt in Nederland geregeld voor dat er leerlingen bij elkaar in de klas zitten met dezelfde voornaam. Om dit probleem het hoofd te bieden is in het attributenbeleid gekozen voor het opnemen van de eerste letter van de achternaam. Een analyse van DUO wijst uit dat in vorig schooljaar in 1640 klassen (op een totaal van 99600) in het primair onderwijs nog steeds dubbele naamconfiguraties voorkomen bij gebruik van de eerste letter van de achternaam: als Tessa Jacobs en Tessa Jansen bij elkaar in de klas zitten is er nog steeds een probleem, zij zijn beide Tessa J. Met het groter worden van groepen (stamgroepen in het po, leerjaargroepen in het vo en opleidingsoverstijgende vakken in het mbo) is dit vraagstuk in de administratieve kant van het onderwijs vermoedelijk nog groter. Het risico dat hierdoor ontstaat is persoonsverwarring, bij bijvoorbeeld het aflezen of invoeren van resultaten. Dit kan gevolgen hebben voor de onderwijsloopbaan van de leerling. Omdat uitwisseling van persoonsgegevens gebonden is aan het proportionaliteitsbeginsel, is het uitwisselen van de achternaam voor *alle* leerlingen – juridisch gezien - een problematische oplossing. Immers, op basis van de eerder genoemde cijfers zou het betekenen dat voor een situatie die bij ruim 1% van de

leerlingen voorkomt, de overige bijna 99% meer persoonsgegevens moeten delen dan voor hen noodzakelijk is.

Probleemstelling

Op verzoek van het Tactische Overleg Toegang tot leer materiaal PO heeft het KAT (ketenadviesteam) in het verleden een aantal varianten verkend om het probleem op te lossen. Echter, bespreking in de tactische overleggen heeft uitgewezen dat de voorgestelde varianten leiden tot óf een grote implementatielast bij de leveranciers, óf het betreft een uitbreiding van het aantal letters van de achternaam waarmee de oplossing erg ver af komt te staan van het initiële doel. Twee technische oplossingsrichtingen doen het meest recht aan het proportionaliteitsvereiste. Ten eerste is dat een variant waarbij het uitwisselen van de achternaam alleen mogelijk wordt gemaakt voor die gevallen waarin dubbele naamconfiguraties in een groep voorkomen. Een tweede variant is een oplossing waarbij standaard alleen de eerste letter van de achternaam wordt uitgewisseld, maar waarbij aanbieders van educatieve applicaties een optie opnemen in hun software waarmee een alternatief kenmerk handmatig toegevoegd kan worden door de leraar of applicatiebeheerder.

Beide oplossingsrichtingen worden door de huidige inrichting van de keten niet ondersteund. Het is bovendien de verwachting dat deze varianten in onvoldoende mate een oplossing bieden voor de menselijke persoonsverwisseling die eerder is besproken. Tenslotte houden we er ook rekening mee dat onderwijsinstellingen via verwerkersovereenkomsten hun verwerkers alsnog expliciet gaan vragen wel de hele achternaam uit te wisselen. Dat zou de facto betekenen dat de verwerkersverantwoordelijken zelf (een deel van) het attributenbeleid gaan aanpassen.

Adviesaanvraag

De Architectuurraad van Edustandaard wordt gevraagd om een advies uit te brengen over oplossingsrichtingen die het mogelijk moeten maken om het attributenbeleid van Edu-K te implementeren zonder dat de praktische bezwaren en persoonsverwarringen bij dubbele naamconfiguraties voorkomen. Edu-K zal het op te leveren advies beoordelen en zo mogelijk daarna opdracht geven tot een architectuurontwerp en een technisch ontwerp die de basis kunnen vormen voor de realisatie van een oplossing. Edu-K vraagt Edustandaard bij iedere oplossingsrichting aan te geven welke architectuurprincipes, -afspraken en standaarden relevant zijn bij de uitwerking van het architectuurontwerp.

Concreet vraag Edu-K aan Edustandaard om in het advies de volgende vragen te beantwoorden:

1. Welke technologische oplossingen zijn er – nationaal en internationaal – beschikbaar voor het tussen digitale onderwijsystemen uitwisselen van attributen en in welke mate kennen of voorkomen die oplossingen de in dit memo geschetste praktische bezwaren?
2. Indien er geen bestaande oplossingen bestaan voor uitwisselingen zoals door Edu-K worden gewenst, kan de Architectuurraad van Edustandaard dan een oplossingsrichting ontwikkelen die ook bij dubbele naamconfiguraties goed en zonder praktische bezwaren werkt?
3. Wat zijn de voor- en nadelen van de oplossing(s) die in 1 en/of 2 worden beschreven. Welke impact hebben oplossingsrichtingen op de werking van de huidige Nederlandse educatieve keten en de daarin bestaande processen?
4. Welke investerings- en implementatielast kennen de oplossing(s) die in 1 en/of 2 worden beschreven.
5. Met welke andere (toepassings)domeinen dan het leermiddelendomein in het PO, VO en MBO - bijvoorbeeld toets- en examensketens - dient rekening gehouden te worden bij de uitwerking van de oplossing voor het onderwijs?
6. Welke architectuurprincipes, -afspraken en standaarden moeten gehanteerd bij het opstellen van het architectuurontwerp door Edu-K?

Edu-K streeft ernaar om nog dit kalenderjaar een architectuur- en technisch ontwerp gereed te krijgen. Om die reden zien we het advies van de Architectuurraad graag z.s.m. maar uiterlijk medio augustus 2020 tegemoet.

Edu-K zal een klankbordgroep samenstellen die geraadpleegd kan worden tijdens het adviestraject. De Architectuurraad wordt gevraagd om deel- of tussenresultaten tussentijds met hen af te stemmen.